మిసిమి

చింతనాత్మక సారస్వతం

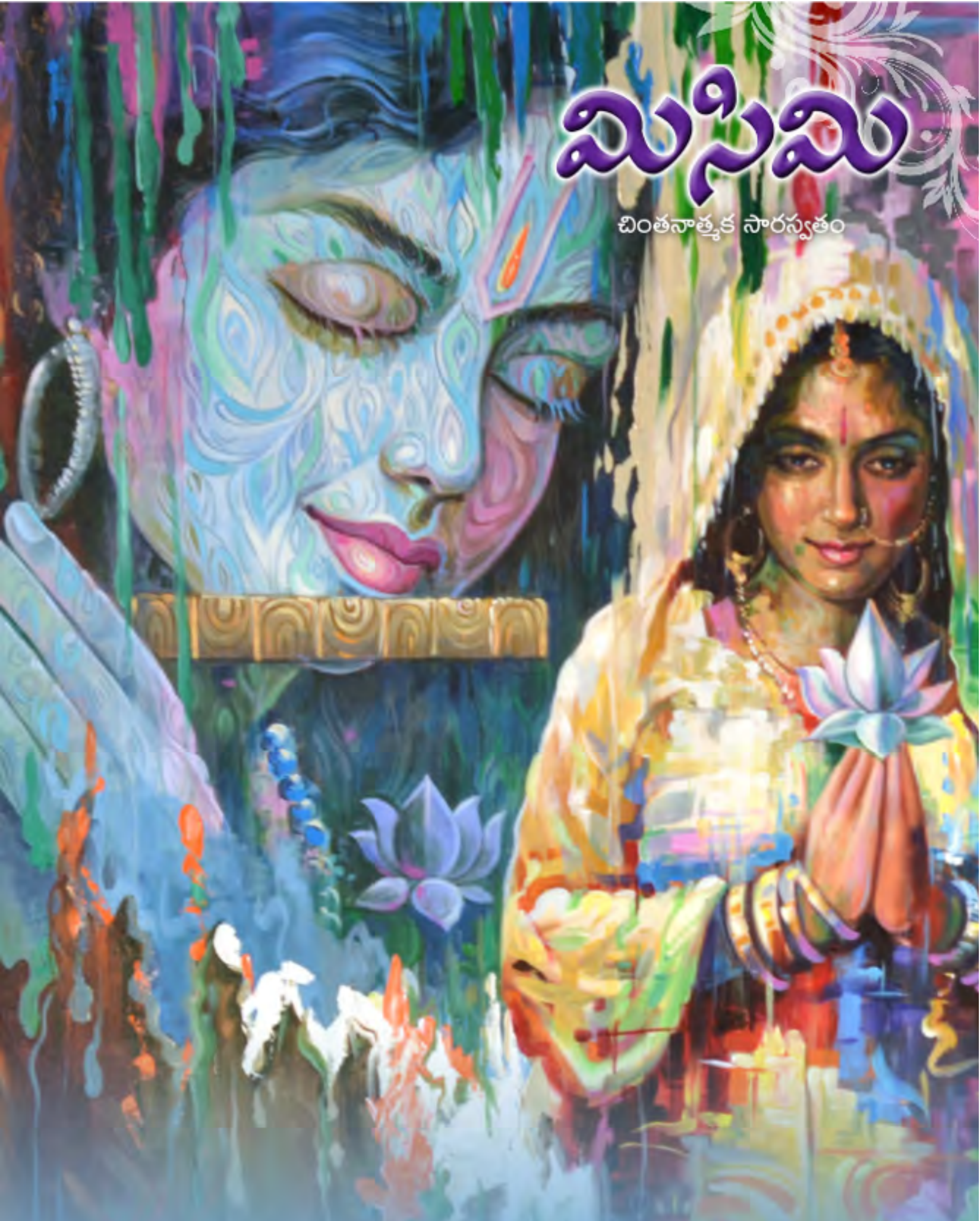

మాసపత్రిక, ఏప్రియల్, 2016 ₹25

ISSN 2454-4329

కామమ్

మిసిమి

మాసపత్రిక

"All that we are is the product of what we have thought"

- Dammapada

సంపుటి 27 | ఏప్రిల్ | **సంచిక 4**

ప్రధాన సంపాదకుడు

చెన్నూరు ఆంజనేయ రెడ్డి

సంపాదకుడు

వల్లభనేని అశ్వినీకుమార్

సహాయ సంపాదకుడు

కాండ్రేగుల నాగేశ్వరరావు

సాంకేతిక సహాయకులు

పడవల ఉమాశంకర్, చేపూరి రమేష్,
మహమ్మద్ కుర్రముద్దీన్ జీ షాన్, వెల్దండ రమేష్,
వేముల రాణి, సారిక నిర్మల

సంస్థాపక సంపాదకులు

రవీంద్రనాథ్ ఆలపాటి

Printed & Published by

Bapanna Alapati
at **Kala Jyothi Process Pvt. Ltd.,**
1-1-60/5, R.T.C. 'X' Roads,
Musheerabad, Hyderabad - 500 020.
Ph. 040-27645536. Cell : 994 951 6567
E-mail : misimi_monthly@yahoo.in
www.misimimonthly.com
e-magazine : www.kinige.com/misimi
http://facebook.com/misimimaasapathrika

ప్రతి : ₹ 25/-	సంవత్సరానికి : ₹300/-
విదేశాలకు ప్రతి : $ 2.50	సంవత్సరానికి : $ 25

LIBRARY OF CONGRESS — LCCN 91-903060

ISSN — INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE — ISSN 2454-4329

ఈ నెల...

కమ్మతెమ్మెరలు 5

తెలుగు నందులు - ఒక ప్రారంభం 7
- గొల్లపూడి మారుతీరావు

కథన మీమాంస 12
- గంగిశెట్టి లక్ష్మీనారాయణ

ప్రవాసం 17
- కొసరాజు వెంకటేశ్వరరావు

పీఠిక 21
- పింగళి లక్ష్మీకాంతం

స్మృతి పథంలో కేశవరెడ్డి 30
- మోహన్

కన్నడ శివుడికి తెలుగు పార్వతి 32
- శాకమూరు రాజగోపాల్

క్రోమోసోమ్ కథనమ్ 36
- ముక్తవరం పార్థసారథి

శ్రీ భగవద్రామానుజులు సాంఘిక ప్రబోధం........ 40
- ఆచార్య కోసూరి దామోదరనాయుడు

శాస్త్ర పరిశోధన : ప్రయోజనాలు 45
- వేలూరి కృష్ణమూర్తి

కనక 49

ఆలపాకమ్........ 52
- పలగాని గోపాలరెడ్డి

వారసత్వం 55
- సాయి పాపినేని, జయశ్రీ నాయని

పల్నాటి వీరుడు - కన్నెగంటి హనుమంతు 62
- వై. హెచ్.కె. మోహన్‌రావు

నేను మలాలా 67
- యూసెఫ్‌జెయ్

గదబ సంస్కృతి 74
- శ్రీమంతుల దామోదర్

గీతం - సంగీతమ్........ 76

వెండితెరపై తెలుగుతార లీలానాయుడు 79

బొమ్మలాట........ 80
- వేమలి త్రినాథరావు

సాహితీ బంధువు........ 84
- అవిజ వెంకటేశ్వర రెడ్డి

పరితోషణ........ 92
- బి.వి. నరసింహారావు

'రావోయి బంగారి మామా' 94
- కొనకళ్ల వెంకటరత్నం

కంఠాభరణం 95
- జూకంటి జగన్నాథం

		చిత్రకారులు :
ముఖచిత్రం	: రాధాకృష్ణ	*పి. వెంకటేష్*
రెండవ అట్ట	: ఒంటరి తీవె	*జి. వెంకటేశ్వర్లు*
మూడవ అట్ట	: ఇరుల పోరు	*జి. రవి సీతారామశాస్త్రి*
నాల్గవ అట్ట	: మాణిక్య దక్ష వాటిక	*యస్. రాజేశ్వర్*

అట్టతో కలిపి 100 పుటలు

వివరాలు : 50 వ పుటలో...

ఇప్పటి రచయితలనేకమంది – ప్రపంచీకరణ ప్రభావంతో ఇక్కడి జీవితాలు ధ్వంసమైపోతున్నాయని వాపోవటం విడ్డూరంగా వుంది. అలాంటి కథలే ఇప్పటి సమాజాన్ని ప్రతిబింబిస్తున్నాయని మెచ్చుకోలు పలుకటమూ జీర్ణించుకోలేకపోతున్నాం. ఎందుకంటే – ఈ గ్లోబలైజేషన్ – ప్రపంచీకరణ అనే పదాలు కొత్త పాశ్చాత్య మీడియా సృష్టించినవి – వీటిని మనం దిగుమతి చేసుకుని భయభ్రాంతులమవుతున్నాం.

చరిత్రలోకి తొంగిచూడండి – మొత్తం భారతదేశాన్ని జయించాలని, కొల్లగొట్టాలని మహమ్మదీయులు శతాబ్దాలుగా చేసిన దండయాత్రలను ఏమనాలి? అలాగే భారతదేశ పశ్చిమతీరానికి ఐరోపా నావికులు వ్యాపారం నిమిత్తంగా తరలివచ్చి రాజ్యాలేర్పరచుకున్న పోర్చుగీసు, ఫ్రెంచ్, ఇంగ్లాండు దేశస్థుల వలసలనేమనాలి?

అవన్నీ భరించిన భారతం ఇప్పటి ప్రపంచీకరణ ప్రభావం, అందులోని సాంస్కృతిక విధ్వంసం, భరించలేకపోతున్నదనేవి డొల్ల మాటలుగాక మరేమిటి? అసలు గ్లోబల్ వాతావరణం యాంత్రికరణతోనే మొదలయింది. అది సినిమాతో వెర్రితలలు వేసింది. టి.వి.తో మీకున్న కాస్త మర్యాదను పోగొట్టింది – ఇక స్మార్ట్‌ఫోన్ మీ అస్తిత్వాన్ని అంతం చేసింది. ఇవన్నీ మన జీవితంలో భార్యాబిడ్డలు, బంధుమిత్రులకంటే ఎక్కువైపోలేదా?

సరే, ఇది అలా ఉంచండి – మనం చరిత్ర ఎలా చదివాం? పురుషోత్తముడు, అలెగ్జాండర్ దగ్గరనుంచి తుగ్లక్, బాబర్‌నామా, వాస్కోడిగామా, రాబర్ట్‌క్లైవ్ వగైరావగైరా – అసలు భారతదేశ చరిత్ర ఎప్పటినుంచి లభ్యమవుతుంది – మన చరిత్రకారులు దృష్టిపెట్టారా? మత నమ్మకాల చుట్టూ తిరిగేది చరిత్ర సమగ్ర రూపం కాదు. విజయనగర చరిత్ర విషయానికొస్తే – 2 శతాబ్దాల వంశపాలనలో 2 దశాబ్దాల కాలమేనా మనం రోజూ చెప్పుకునేది. 200 సం॥లు దేదీప్యమానంగా వెలిగిన విజయనగర సామ్రాజ్య చరిత్రలో ఒక్క కృష్ణదేవరాయలు పాలన ఎంతవరకు ముఖ్యం? మిగతా పాలకులు ఎన్ని దాడులు ఎదుర్కొన్నారు – ఎన్ని యుద్ధాలు చేశారు – ఎంత రక్తపాతాన్ని చూశారు – ఎప్పుడైనా తలచుకున్నామా – బేలూరు, హలిబేడు, లేపాక్షి లను నిర్మించింది ఎవరు? అంతకు పూర్వం వున్న కాకతీయుల చరిత్ర ఎంతవరకు సమగ్రంగా అందుబాటులో ఉంది? వింధ్య పర్వతాలకు దిగువన అశోకుని తర్వాత ఎన్ని సామ్రాజ్యాలు విలసిల్లి పరాయి దాడులను తిప్పికొట్టి నిలబడలేదు!? మరి ఉత్తరాన మౌర్యులు, గుప్తులు, కనిష్కుడు, హర్షుడు లేరా!?

విజయవర్మ వంశం వియత్నాం వరకు 800 నుండి 1200 వరకు అవిచ్ఛిన్నంగా పరిపాలించిందికదా? కాంభోజంలో అంకుర్‌వాట్ దేవాలయం ఈ వంశజులు నిర్మించినదికాదా? కళ్యాణ, బాదామి చాళుక్యులు, పల్లవులు ఎన్ని యుద్ధాలు చేశారు? ఎన్ని రాజ్యాలేర్పరచారు! ఎన్ని దేవాలయ నిర్మాణాలు చేయించారు! ఇంత చరిత్ర ఆధారంగా ఎంత చక్కని, చిక్కని కథలు, నవలలు నాటకాలు రావలసి ఉంది! వేదంవారి *ప్రతాపరుద్రీయము*, పిలకా గణపతిశాస్త్రి *విశాల నేత్రాలు*, అడవి బాపిరాజు *గోన గన్నారెడ్డి* తరువాత ఆ దృష్టి పెట్టిన రచయితే అరుదు, ఇటీవల *బోయకొట్టములు పండ్రెండు* వరకు.

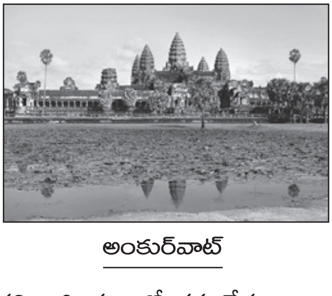

అంకుర్‌వాట్

చారిత్రక సంఘటనలు నేపథ్యంగా షేక్స్పియర్ నాటకాలు ఎంతటి సాహిత్యానికి తెరలేపినాయి! ఈనాటికీ మనం చదువుకుని జీవిత సత్యాలను చూడగలుగుతున్నాం. భారతేతిహాసంలోని వ్యక్తులు నేటికీ సజీవంగా మనకు తారసపడుతున్నారు! అందుకే చరిత్రలోకి చూడమంటున్నాం. ఆ సంఘటనల ఆధారంగా, సాహిత్యాన్ని సృష్టించమంటున్నాం. అది, మనల్నే కాదు, భావితరాలకు కూడా సాహసగాథలై ఈ ప్రపంచీకరణమనే పిరికితనాన్ని పారదోలగలదని ఆశించటంలో తప్పులేదు.

– *సంపాదకులు*

కమ్మతెమ్మెరలు

✧ "... **మిసిమి** లో కథలకు ఏళ్ళపాటు ఎదురు చూడాలి. ఆ ఎదురుచూపు ఇంత పునీతగా ఉంటుందని పాఠకులెవ్వరూ ఊహించరు. తెలుగులో కథలను ఎంతో సహజంగా చెప్పగల రచయితలను మనమెరుగుదుము. వారు మన గుండెలను పిండగలరు. కాని వారెవ్వరూ, అవి కథలనే స్ఫురణ నుండి మనలను మరిపించగలరని నేననుకోను. కథను ఇంత సహజమైన రీతిలో చెప్పడం సాధ్యమా అనిపించేటంత గొప్పగా ఉంది *భవాని* కథ. రచయితకు హృదయపూర్వక అభినందనలు, **మిసిమి** కి ధన్యవాదాలు..."

– కణుగుల వేంకటరావు, *శ్రీకాకుళం*

✧ "... కవరు విప్పగానే అందమైన *గోపాలుడు, రాధాకృష్ణులు, అనామిక, గోపిక* చిత్రాలు అద్భుతంగా దర్శనమిచ్చాయి. చిత్రకారుడు ప్రభాకర్ కుంచె నుండి మనోహర దృశ్యాలు రమణీయం...

... ముక్తవరం పార్థసారథిగారి *జీనియస్* వ్యాసం పరిశోధనాత్మకంగా వున్నది. తెలుగు గుబాళిస్తున్నది...

... *చాట్ల శ్రీరాములు* గురించి గొల్లపూడి మారుతీరావు ఎంతో ఆత్మీయంగా నివేదించారు...

... వేదిక *యాత్ర ముగింపు* : గురజాడ తాంబూలం వేసుకుని మరీ గంధర్వలోకాలకు వెళ్ళిపోయారుకదా! మరణం అలా వుండాలి. మారుతీరావు వ్యాసం ద్వారా 'రమణీ ప్రియ దూతిక యిచ్చు కప్పురంపు విడెం వలె' తోచింది. మారుతీరావు చమత్కార గరం గరాలుతో పాటు మిరియాల ఘాటూ, లవంగ మాధుర్యమూ కలగలిపి వ్రాస్తారు. *భవాని* కథలో అందమైన కవిత్వం వుంది. కవిత్వ పంక్తులలో కథ విషాద సౌందర్యం కాక భావసంపదా సౌందర్య మాధుర్యంగా సాగింది. చలం గారు జ్ఞాపకానికి వచ్చారు... ఏదీ! ఈ 'లలిత లతా నికుంజాల గజిబిజిలో, వెన్నెల వేడిలో, పొగడపూల పరిమళాల గిలి గాలులలో ఎన్నాళ్ళకొస్తాడు' రవీంద్రుని *గీతాంజలి* జ్ఞాపకం వస్తున్నది...

... కథ మనల్ని కదిలించి, శూన్యం వైపు – నిశ్శబ్దం వైపు నడిపించింది, అనంత నిరీక్షణలో *భవాని* !... ఓహ్!... పుల్లారెడ్డిగారు గతంలో వాళ్ళ అమ్మ *ఓబుళమ్మ* గురించి వ్రాసి ధన్యతపొంది – పాఠకులకు ధన్యత కలిగించారు. *చెన్నారెడ్డి* ప్రాచీనత గల ఆధునికుడు!..."

– చెరుకువాడ వెంకటరామయ్య, *విస్సాకోడేరు*

✧ "... **మిసిమి** ఫిబ్రవరి సంచికలో వి.ఎ.కె. రంగారావు గారు 'వేదిక' శీర్షికలో రాసిన ఉత్తరం చదివాక ఇది రాయాలనిపించింది... "దేవికారాణి వర్ణచిత్రమంటూ ముఖచిత్రంగా ప్రచురించిన దాంట్లో యేదో తిరకాసు ఉంది" అంటూ ఆ తిరకాసేమిటో ఆయన చెప్పే ప్రయత్నం చేశారు... ఆ వర్ణ చిత్రం దేవికారాణిది కాదన్నారు. "ఆ వర్ణచిత్రం వేసిన సుబ్బులక్ష్మి గారి జ్ఞాపక శక్తిని సంశయించడం" అనడం మాత్రం బాగాలేదు. ఇప్పటికీ ఆమె జ్ఞాపకశక్తి యేమాత్రం తగ్గలేదని వి.ఎ.కె. రంగారావు గారు తెలుసుకుంటే మంచిది. నేను ఎన్నోసార్లు సుబ్బులక్ష్మి గార్ని కలుసుకొని అనేక విషయాలు ఆమెతో మాట్లాడిన వ్యక్తిగా చెబుతున్నాను... ఆమె జ్ఞాపకశక్తి మనందరి జ్ఞాపకశక్తికంటె బావుంది...

చిత్రంలో దేవికారాణి పేరు (హిందీలో) ఉన్నది

ఒక ముఖ్యమైన విషయం – వి.ఎ.కె. రంగారావు గారు ఆ చిత్రం భానుమతి గారిదంటున్నారు. భానుమతి గారి ఫోటో కూడా పంపించారు. ఆ చిత్రం భానుమతిది కాదని కాస్త జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే ఎవరికైనా అర్థమవుతుంది. ఆ చిత్రం కాంచనమాలదేనని నాకనిపించింది. ఈ విషయాన్ని ఇప్పటికైనా **మిసిమి** సంపాదకులు స్పష్టం చేస్తే ఈ వివాదం సమసిపోతుంది..."

– అంపశయ్య నవీన్, *వరంగల్*

✧ "మేము ప్రచురించినది దేవికారాణి చిత్రమే.... ఈ విషయం సుబ్బులక్ష్మిగారు ధృవపరిచారు. ఈ రెండు బొమ్మలు పోల్చి చూసుకోవచ్చు.

మిసిమి నవంబరు సంచిక

✧ "... మార్చి, **మిసిమి** లో కె.ఎల్. రావు వ్యాసం : ఈ బొమ్మ గౌతమ్ పింగిల్ గారిదిగా గమనించండి. *–సం॥*

✧ "... మార్చి, అట్టమీద బొమ్మలు. దలాల్ నా అభిమాన చిత్రకారుడు. కాలెండర్ ఆర్ట్‌లో కూడా పంచరంగులను యథాతథంగా ఉపయోగించడంలో సిద్ధహస్తుడు. ఒక కళగా వృద్ధి చేసిన దలాల్‌కి నేను ఏకలవ్య శిష్యుణ్ణి..."

– కొరసాల సీతారామస్వామి, *అమలాపురం*

✧ “... చిరునవ్వులు చిందిస్తూ పంచరంగుల వన్నెలతో, నిండుగా ముస్తాబై, ముద్దులొలికే నవ వధువులా ఉన్న ఫిబ్రవరి ***మిసిమి***కి మనసారా స్వాగతం. అనేక కష్టనష్టాల కోర్చి, ఆర్థికంగా లాభదాయకం కాకపోయినా, నష్టాలను భరిస్తూ, సాహిత్యం పైన మీ కుండే మక్కువను పదిమందికి పంచుతున్నారు. అభినందనలు...

... మా చిన్ననాటి స్నేహితుడు శ్రీ కోడూరు పుల్లారెడ్డి గారి *'మా నాన్న చెన్నారెడ్డి'* ఎంతో ఉదాత్తంగా ఉంది. ఎవరి రచనో తెలుపకుండా ప్రచురించిన *భవాని* నన్ను కట్టి పడేసింది. నేను అనేక వేల కథలు చదివాను కానీ, నా మనసును ఆకట్టుకున్న వాటిలో ఇది ప్రత్యేకమైంది. అరుదుగా వచ్చే కథల్లో ఇదీ ఒకటి. రచయిత ఎవరో బాగా చేయితిరిగిన గొప్ప సాహితీ వేత్తలా ఉన్నారు. కథాకథనంలో, పాత్ర చిత్రణలో, భాషా శైలిలో, భావాలను స్పష్టంగా వెల్లడించడంలో తన నేర్పరితనాన్ని ప్రదర్శించారు... ముఖ్యంగా భవాని వ్యక్తిత్వం, మనసుకు హత్తుకొనేటట్లు చేస్తున్నది. ఆ పాత్ర మరుపు రానిదిగా మదిలో తిష్టవేసింది. కథలో ఆసాంతం సెంటిమెంట్ అంతర్లీనంగా ప్రవహించింది. భవాని, శివ వ్యక్తిత్వానికి, బాహ్య సౌందర్యానికి ప్రాముఖ్యతనివ్వకుండా, అతని అంతరంగానికి ఆకర్షితురాలై దరిచేరింది. అర్థాంతరంగా శరీరాన్ని వదలిన శివ విరహాన్ని, వేదనను మరచిపోయే సమయాన, కలల అలల మీద తేలియాడే, స్వప్నాల సౌధంలోని ప్రియనేస్తం తారసపడతాడు. అతనితో చేయికలిపి, శాశ్వతంగా జీవిత భాగస్వామి కావాలని ఉవ్విళ్ళూరే వేళ అనేక అనుభవాలు, సంఘటనలు శివ మాదిరి శాశ్వతంగా దూరమౌతాడేమోనని వెనక్కులాగాయి. ఆ భయం అడుగడుగునా ముందుకు సాగనీయకుండా ఆపేశాయి. అతనికి దూరంగానే ఉందామనే నిశ్చయంతో కథ ఆగిపోయింది... అయినా ఆశ చావలేదు. తాత్కాలికంగా తన ప్రేమ పాశాన్ని పక్కన పెట్టినట్లు అనిపించింది...

... శివ చనిపోయినపుడు భవాని వేదన అంతులేనిది. నా ఒడిలో వున్న శివ శవాన్ని – ఇప్పటి వరకు అతను శివ – ఇప్పుడు శవం, అన్నప్పుడు భాగవతంలో హిరణ్యకశిపుడు చెప్పిన ఒక ఉదంతం గుర్తుకు వస్తున్నది. ఒకావిడ భర్త శవాన్ని ఒడిలో పెట్టుకొని భవానిలా విలపిస్తుంటే, శివుడు ఒక చిన్న బాలునిలాగా ఆమెను సమీపించి “ఎందుకు ఏడుస్తున్నావు” అని ప్రశ్నిస్తాడు... ‘నా భర్త చనిపోయాడు.’... ‘మరి నీ ఒడిలో ఉన్నది ఎవరు’... ‘నా భర్త శరీరం’... “మరిపోయింది ఎవరు? పోయాడనుకున్న భర్త నీ ఒడిలోనే ఉన్నాడు కదా?”... ‘ప్రాణం పోయింది.’ “నీవు విలపించేది దేని కొరకు? ప్రాణం కొరకా? శరీరం కొరకా? వీరిలో నీ భర్త ఎవరు?” అని ప్రశ్నిస్తాడు.. భవాని కూడా ‘నేనెవ్వరిని? ఇది నాకే వింతగా అనిపించింది!’ అనుకుంటుంది!... ఇక్కడ ‘నీవెవరు?’ అనే రమణ మహర్షుల ప్రశ్నకు జవాబు లభిస్తే అద్వైత సిద్ధి కలుగుతుంది... రచయిత అంతర్లీనంగా దీన్ని స్పృశించారనే భావన కలుగుతుంది. పాఠకులను ఆలోచింపచేసే రచనలు అరుదైన రోజుల్లో, ఎడారిలో ఒయాసిస్సులా ఇటువంటివి మా బోటి పాఠకులను నిలబెట్టుతుంటాయి... కథలోని కొన్ని జీవిత సత్యాలు... కాలం ఎవరి కష్టాన్ని పట్టించుకోదు–

... జీవితం మనకు కావలసినట్టు ఎప్పుడూ ఉండదని నా కెప్పుడో కనువిప్పు కాలేదా?... కలల మబ్బుల్ని పిండితే వలపు తేనియలు రాలుతాయా?... ఒకప్పుడు ఉన్నది – ఇప్పుడు లేదనుకుంటే ఆ వెలితి మరింత భయపెడుతుంది...

... నా ప్రేమ స్వరూపం రమణీయం... రమణీయంగా వుండక మరెలా ఉంటుంది...”

– ఎ.సిద్ధయ్య నాయుడు, *కడప*

✧ “... గొల్లపూడి మారుతీరావుగారు ఫిబ్రవరి సంచికలో అనేకమంది చివరి కోరిలను (వేదిక శీర్షిక) వ్రాసినారు. గురజాడ అప్పారావుగారితో మొదలుపెట్టి అనేకమంది, ఒకరు తాంబూలము, మరికొందరు whisky, H.I.V. సోకిన క్రికెట్ ప్లేయర్ అనుభవములు వ్రాసిరి. మీరు అచ్చువేయించినారు. చదువరులకు ఏమి బోధించుటకు మీరు, వారు వ్రాయగా దీనిని అచ్చువేయించినారు. గురజాడ – గిరీశం ప్రస్తుత రాజకీయ నాయకులలో గిరీశముగారి లక్షణములు తెలిపిరి. జపాకుసుమ సంకాశము పేర వారు వ్రాసిన వ్యాసములు వచ్చినవి. చివరగా నేను వ్రాయదలచినదేమనగా ఉరికంబము ఎక్కు నేరస్థుని గూడ కోరికలు గురించి అడిగిన సంఘటనలున్నవి. అందులో ప్రత్యేకత ఏమీ లేదు. భగవద్గీత మానవుడు ఏ కోరిక తీరక మరణించిన ఆ కోరిక నేరవేర్చుటకు మరల జన్మిస్తారని తాత్పర్యము. మరి గొల్లపూడివారు గొప్పవారుకదా! వారికి ఏ కోరిక మిగిలియున్నదో తెలుపు వ్యాసము వ్రాయుమని కోరవలెను. పత్రికాధిపతిగా మీకు ఆ హక్కు కలదు కదా! దయచేసి ఈ ఉత్తరము కమ్మతెమ్మెరలలో ప్రకటించ కోరుతాను...”

– ఎమ్. రామానందం, *గుంటూరు*

తెలుగు నందులు - ఒక ప్రారంభం

- గొల్లపూడి మారుతీరావు

ప్రఖ్యాత హాలీవుడ్ నటుడు ఆర్సన్ వెల్స్ తన 23వ యేటనే అద్భుతమైన చిత్రాన్ని నటించి, దర్శకత్వం వహించి, నిర్మించాడు. దాని పేరు 'సిటిజన్ కేన్'. అమెరికా చలనచిత్ర రంగంలో ఇప్పటికి ఎప్పటికీ 'సిటిజన్ కేన్' ఒక మైలురాయి. విపర్యయం ఏమిటంటే - తర్వాత దాదాపు 50 సంవత్సరాలపాటు తన అనుభవం, పరిణతి పెట్టుబడులుగా అంతకు మించిన చిత్రాన్ని నిర్మించాలని ప్రయత్నం చేసి, నిర్మించలేక ఒక నిర్వీర్యతకు లోనయాడు. ఇది చరిత్ర. మరీ నీరసభావంతో అంటున్నానని అనిపించినా మన నాటకరంగ చరిత్రకి ఈ పోలిక వర్తిస్తుంది. ఈ ఆలోచనని సమర్థించుకుని, పరిష్కారాన్ని చర్చించడానికే ఈ ప్రయత్నం.

ఆధునిక నాటక రంగం గొంతు సవరించుకున్న తొలినాటి నాటకాలు 'పాండవోద్యోగ విజయాలు' వంటివి. అవును. అవే ఆనాడు ఆధునిక నాటకానికి తొలినాటి మణిపూసలు. అవే ఆధునిక నాటకానికి అప్పట్లో కొత్త గొంతులు. 'బావా, ఎప్పుడు వచ్చితీవు?', 'చెల్లియో చెల్లకో తమకు చేసిన యెగ్గులు...'వంటి పద్యాలు ఛందస్సు పడికట్లలో ఇమిడి తేలికగా 130 సంవత్సరాలు సామాజికుల, నటుల, చివరకు పల్లెలలో పశులకాపరుల నోళ్ళలో కూడా నిలిచే జీవలక్షణానికి సంధించిన అపూర్వమైన ప్రయోగాలు. సందేహం లేదు. తిరుపతి వెంకట కవులు ద్రష్టలు. అలాగే మళ్ళీ అంతగా ప్రాణం పోసుకుని ఈనాటికీ నిత్యనూతనంగా నిలిచిన మరో కళాఖండం - గురజాడవారి *కన్యాశుల్కం, ప్రతాప రుద్రీయం, గాంధీ విజయం, రంగూన్ రౌడి, వరవిక్రయం, చింతామణి, శ్రీకృష్ణ తులాభారం, గయోపాఖ్యానం* వంటి రచనలు ఆనాటి నాటక రంగానికి ప్రాణప్రతిష్ఠను చేసిన నమూనా ఉదాహరణలు. ఇవన్నీ నాటకరంగం ఒక పెద్ద మలుపు తిరగడానికి దోహదం చేసిన మైలురాళ్ళు.

అయితే - ఏమాటకామాట చెప్పుకోవాలి- *రంగూన్ రౌడి, వరవిక్రయం* వంటి నాటకాలు వినా మిగతా రచయితలకు ప్రక్రియ కొత్తదయినా, ఇతివృత్తం కారణంగా పౌరాణిక నేపథ్యం కారణంగా వారి కృషి నల్లేరుమీద బండి. కారణం - సామాజికుల మనస్సుల్లో, సంస్కృతిలో, ఆలోచనల్లో, పలుకుబడిలో నిలదొక్కుకున్న ఇతివృత్తాల కొనసాగింపు కనుక. *శ్రీకృష్ణతులాభారం, గయోపాఖ్యానం, మాయాబజారు* వంటివి - పౌరాణిక ఇతివృత్తం నేపథ్యంలో నాటకీయతకు, విలక్షణమైన శిల్పానికి పెద్దపీట వేసిన గడుసయిన కొనసాగింపులు.

మోతే నారాయణరావుగారి హయాంలో సురభి వారు వేసిన *మాయాబజారు* నేను చూశాను. అద్భుతం! ఎన్.టి.ఆర్., అక్కినేని, సావిత్రి, కె.వి. గారి నిర్మాణ కౌశల్యాన్ని కాస్సేపు పక్కనపెడితే దాదాపు 50 ఏళ్ళ క్రితమే తేలిగ్గా సినిమాను మరిపించగలిగినంత గొప్ప ప్రదర్శన సురభివారిది. నిజానికి సినిమా ఆ నాటకానికి ఒక జల్తారు నగిషీ. మోతే నారాయణరావుగారు ఆఖరి రోజులు విశాఖపట్నం శాంతి ఆశ్రమంలో గడిపినప్పుడు వారి పక్కన నేను ఉన్నాను. నా ఈ అభిప్రాయాలకి ఆనాటి పెద్దల మాటల్ని సాక్ష్యం తెచ్చుకుని బలాన్ని ఇవ్వడానికే ఈ మాట చెప్తున్నాను. ఈ రచనల్లో వస్తువు మేలిమి బంగారం. బంగారం బాగుంటే నైపుణ్యంగల పనివాడి చేతుల్లో నగ రాణిస్తుంది. సరుకు గొప్పది, ఆనాటి సామాజికుల అవగాహన దానికి పట్టం కట్టేది అయినపుడు నాటకరంగం జెగీయమానంగా రాణించింది.

కన్యాశుల్కంలో ఓ సన్నివేశం

మళ్ళీ ఇందులో ఇద్దరు మహానుభావులు ప్రాతఃస్మరణీయులు – గురజాడ, వేదంవారు. అయితే వేదంవారికి ఎంతో కొంత చరిత్ర పెట్టుబడికాగా గురజాడ unsurpassed genius. కనీ వినీ ఎరగని నాటక శిల్పానికి ఇప్పటికి నూటపాతిక సంవత్సరాల ఆయుష్షుని పోసిన స్రష్ట. మరో మహానుభావుడు కాళ్ళకూరి నారాయణరావుగారి *వరవిక్రయం, చింతామణి* అసామాన్యమైన రచనలు. అప్పటికి కొత్త పంథాలో పౌరాణిక ప్రభంజనానికి ధీటుగా నిలిచిన రచనలు. ఆ తర్వాత *వింధ్యారాణి, రంగూన్‌రౌడి* – సినిమా భాషలో సిల్వర్‌జూబ్లీలు కాకపోయినా శతదినోత్సవాలకి నిలిచిన రచనలు.

అయితే ఈ రచనల జాబితాలు ఉటంకించటం ఇక్కడ ఉద్దేశం కాదు. 'ఆధునికం' పేరిట కొత్త మలుపు తిరిగిన లేదా తిప్పిన ఓ అపూర్వమైన అధ్యాయం ఈ దశలోనే ప్రారంభమయి, కొనసాగి, దరిమిలాను సామాజికుల ఆదరణని అలుసుగా తీసుకుని ఇద్దరు కృష్ణులు, నాలుగు పద్యాలుగా వెర్రితలలు వేసి క్రమంగా నీరుకారింది.

ఈ నాటకరంగ వైభవానికి, సామాజికుల హృదయాల్ని రసప్లావితం చేసిన ఈ స్వర్ణయుగానికి ఆయువుపట్టు ఏమిటి? పురాణ గాథల్ని, వాటితో ముడివడిన సనాతన ధర్మాన్నీ, సంస్కృతినీ పరిపుష్టం చేసే ఇతివృత్తాలు. అవి ఆయా నాటకాలకి మినిమం గ్యారంటీని ఇచ్చాయి. అవి నాటకరంగ వైభవానికి insulation. ఈ ఇతివృత్తాలు కొన్ని దశాబ్దాలపాటు కొత్తగా వచ్చిన సినీప్రక్రియకు కూడా ప్రాణంపోశాయి. పదేపదే అవే కథల్ని, అవే మూలాల్నీ మార్పులు చేసి చూపినా అవే విలువల్ని గుర్తుపట్టి ప్రేక్షకులు ఉదారంగా అక్కున చేర్చుకున్నారు. యముడికి కోల్గేట్‌తో పళ్ళు తోమించినా, నారదుడు నాసిరకం హాస్యానికి అద్దం పట్టినా, చిత్రగుప్తుడు వెర్రి మొర్రి గెంతులు వేసి హాస్యపాత్రగా చక్కిలిగింతలు పెట్టడానికి తాపత్రయపడినా ఆయా ప్రయత్నాల visual distortions ని శతాబ్దాల విశ్వాసాల వెల్లువ భరిస్తూ వచ్చింది. దీన్ని అలుసుగా తీసుకుని సినీ నిపుణులు లక్ష్మణరేఖని దాటిపోయారు. శ్రీకృష్ణుడినీ, నారదుడినీ, యముడినీ ఇలా చాలా పాత్రల్ని వీధిన పడేశారు. ఏదీ? ఏసు ప్రభువునీ, మహమ్మద్ ప్రవక్తనీ ఆ పని చెయ్యమనండి. ఎక్కడో డెన్మార్కులో ఒక పత్రిక వేసిన ప్రవక్త కార్టూన్లు ప్రపంచాన్ని అట్టుడికించాయి. అమ్మని 'అమ్మా' అని పిలవడం ఒక విలువ. అది సమాజం మానసిక ఆరోగ్యానికి నిదర్శనం. అమ్మని 'నీయమ్మ' అనడం వినోదం కాదు. వికారం. It is decadence, Intellectual debauchery. తల్లికి కూతురు పెళ్ళి చేసే కథ ఆ మధ్య టీవీలో వచ్చింది. అది మంచి అభిరుచి అని నేను అనుకోను. సంప్రదాయానికి దూరంగా జరుగుతూనే ఆలోచింపజేసిన మరొక టీవీ కథ. పిచ్చివాడనుకున్న వ్యక్తి భార్యని ఎవరో మోసం చేసి అనుభవించాడు. ఇంటిల్లిపాదీ ఆమెని బయటికి గెంటెయ్యాలని ధ్వజమెత్తారు. భర్త కిమ్మనలేదు. పెరట్లో రామాయణం పేజీల్ని సబ్బుతో కడుగుతున్న పిచ్చి భర్త మీద టీవీ నాటకం ముగిసింది. అర్థంకాని మళయాళ భాషలో ఈ నాటకాన్ని కొచ్చిన్ హోటల్లో చూస్తూ వణికిపోయాను. తర్వాత తెలిసింది – సంవత్సరాల తర్వాత మా గొల్లపూడి శ్రీనివాస్ మెమోరియల్ పురస్కారాన్ని అందుకున్న రెండో సంవత్సరం విజేత శ్యామప్రసాద్ ఆ రచనని చేశాడని. మారే విలువలకీ, దృక్పథంలో మార్పుకీ అద్దంపట్టే రచన ఇది. గేలరీలను నవ్వించి, గోళ్ళూడగొట్టి వసూళ్ళు చేసే సినిమా కాదు. ఇందులో సంప్రదాయాన్ని ప్రశ్నించడం ఉంది. ఆ ప్రశ్న వెనుక కారుణ్యం, ఆర్ద్రత, దయ వంటి ప్రతిపాదన eternal value ఉంది.

నరనారాయణులు పురాణాలలో నిక్షిప్తమైన పాత్రలు, ఒక విచికిత్స కోసం వారిద్దరూ తగాదాపడితే? ఇది healthy poser. ఫలితం గయోపాఖ్యానం. భర్తపట్ల భక్తికీ, ఆభిజాత్యానికీ తగాదా వస్తే? ఫలితం – శ్రీకృష్ణతులాభారం. సంప్రదాయం అంగీకరించిన సత్యాన్ని పరీక్షకి పెడితే అది మనల్ని tikle చేస్తుంది. వెక్కిరిస్తే – వాంతి అవుతుంది. ఆ మధ్య ఓ చక్కని పౌరాణిక చిత్రంలో ఇద్దరు వేదపండితులచేత పేడని తినిపించారు ఒక మహానుభావుడు. ఇది దిక్కుమాలిన హాస్యం మనకి.

శాశ్వత విలువల విశ్లేషణ మన దేశానికే కాదు, మన భాషకే కాదు – అన్ని దేశాలకీ, అన్ని భాషలకీ వర్తిస్తుంది. శాశ్వతమైన విలువల్ని ప్రతిపాదించే ఏ ఇతివృత్తమైనా దేశ కాల పరిస్థితుల్ని దాటి నిలుస్తుంది. ఈ రహస్యాన్ని గుర్తించి – ఒక కొత్త ప్రక్రియని నూరేళ్ళ కిందటే చిరస్మరణీయం చేసిన రుషి ఒకాయన ఉన్నాడు. ఆయన పేరు వాల్ట్ డిస్నీ. The Lion King నాటకాన్ని నేను లండన్లో చూశాను. The beauty and the beast ని ఇంగ్లండులో కొన్ని వేలమంది పిల్లల మధ్య కూర్చుని చూసి పులకించాను. నా మనుమరాలు ఆ కథని ఇండియాలో ఆవేశంగా చెప్పింది. అదీ శాశ్వత

విలువలకి ఉన్న మన్నిక. అదీ ఆనాటి పాండవోద్యోగ విజయాల బలం. వెరసి ఆనాటి ఆధునిక నాటకరంగ ఆరోగ్య లక్షణం. ఆ నాటకాల్ని ఇంటెలిజెన్స్‌తోకాక ఇంస్టింక్ట్‌తో, విచక్షణతోకాక విశ్వాసంతో బేరీజు వేసుకునే పసి హృదయాల సమీకరణ ఆ విజయానికి పెట్టుబడి. నేను కేవలం పిల్లల గురించి మాత్రమే చెప్పడం లేదు. ఆనాటి ఆధునిక నాటకాల నుంచి ఈనాటివరకూ నాటకం రాణింపుకి వయోపరిమితి ఆంక్ష కాదని ఉదహరిస్తున్నాను. For great theatre the appeal is ageless. ఈ రహస్యాన్ని కనిపెట్టినవాడు వాల్ట్ డిస్నీ. ఏనాడో కనిపెట్టి – వెకిలి మార్గాలలో పడి మరిచిపోయినవాడు తెలుగు నాటక ప్రయోక్త. ఇది ఒక పార్శ్వం.

మరి ధర్మమూ, కాకరకాయా పక్కనపెట్టినా 400 సంవత్సరాల కిందట షేక్స్పియర్ నాటకాలనీ, చదవడానికే కొరకరాని కొయ్యలుగా ఉండే క్రిస్టోఫర్ ఫ్రై వంటివారి నాటకాలనీ, సంగీత రూపకాలనీ super industrial nations - ఇంగ్లండు, అమెరికా, ఫ్రాన్స్ వంటి దేశాలలో చూస్తున్నారే! ఇందుకు కారణం ఏమిటో గుర్తుపట్టగలిగితే మనమూ తెలుగు నాటకాన్ని ఆకాశాన నిలపగలం. నిజానికి ఆ పని మనకి తేలిక. ఎందుకంటే మనం వెర్రితలలు వేస్తున్నా పాత విలువల కారణాలకే ఇంకా ప్రేక్షకులు ప్రదర్శనల్నిచ్చి చూస్తున్నారు కనుక.

ఈ నిజాన్ని గ్రహించడానికి కొందరికి జీవితకాలం పట్టింది. నార్లవారు గొప్ప మేధావి. ఈ జాతి గర్వించదగ్గ పాత్రికేయులు. అయితే ఆయన గొప్ప నాటక రచయిత కాదు. పురాణ పాత్రల్ని వెక్కిరించే రచనలు – ఆయన స్వయంగా అనుభవిస్తూ, ఆనందంగా చదవగా నేనూ, పురాణం సుబ్రహ్మణ్య శర్మ విన్నాం. మన తరంలోనే మనం రామాయణ కల్పవృక్షాల్నీ, విషవృక్షాల్నీ చూశాం. సావిత్రి, పురూరవ వంటి నాటకాల్ని intellectual excursions గా చలంగారు రాశారు. ప్రముఖ నవలారచయిత లాయడ్స్ డగ్లస్ 'ది రోబ్' అనే నవలని ఎందుకు రాశాడో వివరిస్తూ ఒక మంచి వ్యాసం రాశాడు. *కళావని* సంచికకి, "అలాంటి నాటకాలు ఎందుకు రాశారో తెలపండి" అని చలంగారికి ఉత్తరం రాశాను. "ఇంకెన్నటికీ అలాంటి పని చెయ్యనని మీ పత్రికలో ఓ పేజీలో వెయ్యండి. ఈశ్వరాశీర్వాదాలతో – చలం" ఇదీ ఉత్తరం. అప్పుడప్పుడు ఇలాంటి రచనలు – పురాణాలలో, ప్రబంధాలలోని పాత్రలను వెక్కిరిస్తూనో, వక్రభాష్యాలు చేస్తూనో వస్తూనే ఉన్నాయి. ఇవి చెప్పుకోడానికి రుచిగా ఉంటాయి. శ్రీకృష్ణుడు ముండల ముఠాకోరు – అనడం సరదాగానే ఉంటుంది – అది అభిరుచి దారిద్ర్యమైనా. కానీ – విషయమేమిటంటే – సమాజంలో institution గా స్థిరపడిపోయిన ఇతివృత్తాలు, పాత్రలు – కొత్త అన్వయాలకి లొంగవు. కాగా ఎదురుతిరుగుతాయి. ఇది గత వైభవాన్ని వాడుకుని తమ విజ్ఞతని చాటుకోవాలనే కక్కుర్తి. మీరు క్షమిస్తే – అమ్మని 'లం' అని నిరూపించే కొత్త అన్వయానికి చేసే ప్రయత్నంలాంటిది.

సంప్రదాయంలోనో, జాతి పలుకుబడిలోనో నలిగిన ఆ పాత్రల పాపులారిటీ కేవలం పాత్రలకే కాదు, తరతరాలుగా ఈ జాతి వాటిపై ఉంచిన విశ్వాసాల బరువది. వాటిని పెల్లగించటం అసందర్భం, అసంభవం, అనవసరం, అనర్థం. ఇందుకు ఇద్దరి సాక్ష్యాలను మాత్రమే ఇక్కడ ఉటంకించాను. అది శతాబ్దాలుగా ప్రజల మనస్సుల్లో స్థిరపడిన thought process. నెమలి పింఛం కారణంగా శ్రీకృష్ణుడు మహానుభావుడైతే మన నెమళ్ళన్నీ ఈపాటికే బ్రిటీష్‌వారి టోపీల్లో సమాధి అయి వుండేవి. ఒక పాత్రీకరణకు అది angularity. అది సంబద్ధమని కొందరికి తమ జీవిత కాలంలోనే అర్థమయింది, మరికొందరికి వేళమించిపోయింది.

సనాతన ధర్మమంటే వాసెనగట్టిన ఆవకాయ జాడీకాదు. పూర్వులు తమ emperical norms తో తూకం వేసి మన మనుగడను సుఖవంతం చేయడానికి నిర్దేశించిన జీవన సూత్రాలు. మన పూర్వులేకాదు, ప్రతీ దేశంలోనూ, ప్రతీ జాతిలోనూ ఈ పెద్దలు ఉంటారు. వీటికీ, దేవుడికీ, మతానికీ, పంగనామాలకీ, నిలువుబొట్లకీ ఏమీ సంబంధం లేదు.

ఈక్వేటర్‌కి దగ్గరగా ఉన్నవాడు వేడిని తట్టుకోడానికి తన మార్గాన్ని వెతుక్కుంటాడు. "దీనికింత శ్రమ ఎందుకయ్యా, ఈక్వేటర్‌ని కాస్త పక్కకి తోస్తే పోలా?" అనడం విప్లవం కాదు. అలా వాదించి, నాలిక కొరుక్కున్న పెద్దల సాక్ష్యం ఉంది కనుక ఈ వాక్యాలు, పేర్లు, చాలామంది సాహితీపరుల మనస్సుల్లో ఈపాటికి కదిలే ఉంటాయి. ప్రత్యేకంగా ఉటంకించనక్కరలేదు.

ఇప్పుడు ఆధునిక నాటక రంగంలో రెండో దశ. అది మా తరం. ఇందులో నా తరం మళ్ళీ రెండోది. మొదటితరం – ఆత్రేయ, నరసరాజు, పినిశెట్టి, సుంకర, వాసిరెడ్డి, కొడాలి

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Misimi+April+2016

* * *